

§ 137

Dnr 2017/00498 408

Yttrande över förslag till förbud mot utvinning av uran**Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen**

- 1 Kommunstyrelsen lämnar nedanstående yttrande till Miljö- och energidepartementet på Naturvårdsverkets "Förslag till förbud mot utvinning av uran".

Bakgrund

Naturvårdsverket har utrett hur ett förbud mot utvinning av uran i Sverige bör utformas. Förslaget har skickats på remiss till bland annat Falköpings och Skövdes kommuner. Remissvaren ska ha kommit in till Miljö- och energidepartementet senast den 3 januari 2018.

Naturvårdsverket fick i maj 2017 i uppdrag att utreda hur ett förbud mot uranutvinning i Sverige kan utformas. Bakgrunden till uppdraget är bland annat Energiöverenskommelsens mål om att all svensk elproduktion ska baseras på förnybara källor senast år 2040. Naturvårdsverket ska i utformningen av förbudet beakta behovet av att även fortsättningsvis kunna utvinna andra metaller som förekommer i nära association med uran i berggrunden. Naturvårdsverket ska vidare utreda konsekvenserna av ett eventuellt förbud mot prospektering efter uran och då särskilt belysa om ett sådant förbud kan påverka försörjningen av metaller som behövs för omställningen till ett hållbart energisystem.

Naturvårdsverket bedömer att ett absolut förbud innebär en risk för att utvinning av andra mineral än uran försvåras och att det därför behövs en möjlighet till undantag. Om verksamhetsutövaren kan visa att det är tekniskt nödvändigt att utvinna det uranhaltiga materialet för att kunna utvinna det andra mineralet kan tillstånd ges. Regeringen ska då pröva tillåtligheten av verksamheten och får endast tillåta den efter kommunfullmäktiges tillstyrkan. Naturvårdsverket föreslår också att uran tas bort som koncessionsmineral i minerallagen, vilket innebär att det inte kommer att gå att få undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession för uran. Genom ändringen stärks markägarens ställning och det blir tydligare att alla miljöaspekter rörande uran ska behandlas i en prövning enligt miljöbalken.

Naturvårdsverket har samtidigt analyserat konsekvenserna av ett eventuellt förbud mot prospektering efter uran och funnit att det saknas miljöskäl för ett sådant förbud. Åtgärder för att undersöka förekomsten av uran i berggrunden kan bli mindre intressanta som en följd av ett förbud mot utvinning, men alltså fortfarande förekomma som en del av prospektering efter vissa andra mineral. Naturvårdsverket anser att det även framöver ska vara tillåtet med såväl provbörning som provbrytning av uran under förutsättning att halten uran inte överstiger den tillåtna. Naturvårdsverket konstaterar att det inte finns

Justerarnas signaturer

BS

S

Protokollsutdraget bestyrks

M

något miljötillstånd eller någon beviljad bearbetningskoncession för uran i Sverige idag och att effekterna av ett förbud mot utvinning av uran därför blir små.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar Skövde kommuns synpunkter på remissen och yttrandet har därför tagits fram i samarbete med Skövde kommun. Förvaltningen anser att berörda kommuner bör ges vetorätt redan vid prospektering i alunskiffer med hänvisning till de allvarliga miljökonsekvenser en brytning i denna bergart innebär.

Gruvbrytning i alunskiffer där bland annat mineralet uran finns innebär särskilt allvarliga miljökonsekvenser. Orörd är alunskiffer en stabil bergart, men när den bryts och kommer i kontakt med luft och vatten frigörs ämnen som kan förgifta sjöar, vattendrag, grundvatten och markområden. Alunskiffer innehåller uran oberoende av vilket syfte själva brytningen har. Krossning av alunskiffer frigör tungmetaller och radioaktiva ämnen som innebär allvarliga och långsiktiga hot mot grund- och ytvatten. Gigantiska dagbrott kan göra värdefull jordbruksmark obrukbar, i en tid när livsmedelsförsörjningen är en växande global utmaning och riskerna överlag ökar med ökade klimatförändringar.

Kanadensiska Fraser Institute har slagit fast att den internationella gruvnäringen betraktar svensk lagstiftning som den mest investeringsvänliga i världen. År 2010 och framåt fanns ett stort intresse att undersöka tillgången på uran och andra mineraler i platåbergen i Skaraborg. Ett kanadensiskt bolag, Continental Precious Minerals, fick undersökningstillstånd för ett stort område som sträckte sig från Timmersdala i norra delen av Skövde kommun till Skörstorp och Östra Gerum som ligger i Falköping och Tidaholms kommuner. Uranbrytning och prospektering motarbetades med kraft av Skaraborgs kommuner gemensamt med ett positivt resultat.

Falköpings kommun menar att intentionerna i förslaget till förbud mot utvinning av uran är goda, men sammantaget verkar effekterna av förslaget bli alldeles för små och kraftlösa. Naturvårdsverket säger själva att förslaget till förbud har små effekter. Risken att oseriösa aktörer kan utnyttja kryphål i lagstiftningen för att komma åt uranet via andra mineraler kvarstår.

Kommunen menar vidare att planer för provbrytning av uran eller i alunskiffer försvårar utvecklingen i berörda områden redan innan eventuell gruvverksamhet finns på plats. Bara det faktum att någon söker efter uranfyndigheter eller mineraler associerade med uran har mycket negativa effekter för det lokala samhället och försvårar enskildas som kommunens planering.

Överlag borde den regionala samhällsutvecklingen och dess förutsättningar för långsiktigt hållbar samhällsplanering med goda boendemiljöer och en livaktig näringslivsutveckling ha stor tyngd vid prövning av brytning i

Justerarnas signaturer			Protokollsutdraget bestyrks
			

alunskiffern. Detta tillsammans med övriga allmänna intressen så som livsviktig jordbruksmark, värdefulla natur- och rekreationsområden, och inte minst de stora riskerna för föroreningar i mark och grundvatten bör vara starkt vägledande gällande brytning av alunskiffern att ställa mot kortsiktiga eventuella ekonomiska vinster.

Tjänsteutlåtandet, daterat den 23 november 2017, har utarbetats av kommunstrateg Ida Helander och kommunekolog Carin Fransson.

Paragrafen skickas till
Kommunstyrelsen

Justerarnas signaturer			Protokollsutdraget bestyrks
------------------------	---	---	-----------------------------